

Navadni glog

V Evropi raste 20 različnih vrst glogov, v Sloveniji pa najdemo tri izmed njih. To so navadni glog (*Crataegus laevigata* syn. *Crataegus oxyacantha*), enovrati glog (*Crataegus monogyna*) ter čašasti glog (*Crataegus curvisepala*). Slednji je zelo podoben enovratemu glogu. Po zastopanosti pri nas prednjači enovrati glog, sledita mu navadni ter čašasti glog. Slednji se pojavlja zelo redko. Navadni in enovrati glog se pojavljata kot nižje drevo ali grm, medtem ko najdemo čašasti glog le v grmasti obliki. Pri nas ima glog številne sinonime. Ti so: beli trn, glag, glagon, gloginje, glogovec, glozje, gložje, medvedove hruške, itd. Vsi trije pri nas zastopani glogi imajo uporabno vrednost. Za pripravo čajev nabiramo tako liste, plodove kot cvetove. Njihove učinkovine - flavonski glikozidi imajo zdravilen učinek na človeško telo, predvsem pa na delovanje srčne mišice. Pitje glogovega čaja izboljšuje sklerotične spremembe koronarnega ožilja, pospešuje prekrvavitev srca, deluje pomirjevalno ter odvaja vodo. Plodovi gloga so užitni, vendar pa jih nabiramo šele po prvi zmrzali, da postanejo bolj okusni. Potrebno je tudi vedeti, da so sveže pečke ploda gloga nekoliko strupene, saj v manjših količinah vsebujejo cianovodikovo kislino. Iz plodov lahko naredimo marmelado (v kombinaciji z drugim sadjem), žganje, vino in likerje. Pražene pečke ponekod uporabljajo kot kavni nadomestek, mlade liste pa kot nadomestek tobaka. Glogov les je rdečkaste ali rumenordečkaste barve. Je težak, trd in se težko cepi. Odtod tudi izvor latinskega rodovnega poimenovanja *cratos*, ki v prevodu iz grščine pomeni močan oz. silen. Gre namreč za tovrstno lastnost glogovega lesa. Njegova gostota je zelo visoka in znaša 780 kg/m³. Uporablja se v kolarstvu, strugarstvu in rezbarstvu. Iz njega izdelujejo različna orodja, ročaje za orodja, strojne dele, sprehajalne palice, ... Ker glog zelo dobro cveti, je tudi odlična čebelja paša. Potrebno je upoštevati tudi to, da imajo cvetovi gloga močan vonj, ki je za marsikoga lahko tudi neprijeten. Glogov cvetni prah lahko povzroča alergijo.

Navadni glog najdemo v naravi v obliki grma ali v obliki drevesa. Slednje je lahko celo do 12 m visoko. Deblo lahko doseže premer do 50 cm, najstarejša drevesa pa imajo lahko tudi okoli 100 let. Koreninski sistem je razvejan, a plitev. Krošnja je široka, močno razraščena in nepravilne oblike. Skorja pri mlajših drevesih je gladka in siva, kasneje pa razpoka in postane temno rjava. Mladi poganjki so rdečkastorjavi in posuti z lenticelami. Imajo povečini do 3 cm dolge trne, ki pa so lahko tudi daljši. Listi so nameščeni izmenjujoče. Dolgi so od 2 do 6 cm, dlanasto krpati ali enostavni. Listi so po zgornji strani bleščeči in živo zeleni, spodaj pa sivozeleni in v nekaterih primerih dlakavi ob žilah. Cvetovi so dvospolni, bele ali blede rožnate barve s številnimi prašniki (do 25) z živordečimi prašnicami. Pestič ima 2 ali 3 vratove in le izjemoma en vrat (za razliko od enovratega gloga, kjer je to praviloma). Cvetovi so združeni v češuljasta socvetja. Čas cvetenja je maja in junija. Plodovi so okroglasti, živo rdeči ter do 1 cm dolgi. Vrh ploda je nekoliko ugreznjen, na njem pa so prisotni ostanki čašnih listov - muha. Plodovi dozoriijo septembra ter v prvi polovici oktobra. Navadni glog uspeva po vsej Sloveniji do 1.000 m visoko, izjemoma ga je mogoče najti do 1.600 m visoko. Ker je bolj zahteven glede rastišča, je redkejši od enovratega gloga. Potrebuje bogata in sveža tla na območjih, kjer temperature ne nihajo preveč. Uspeva na vlažnejših rastiščih, kjer je stalna talna in zračna vlaga. Ne uspeva na sušnih rastiščih. Dobro prenaša nizke temperature. Uspeva na polnem soncu in v polsenci.

Boštjan Godec
Kmetijski inštitut Slovenije

Tako je bil navadni glog (*Crataegus laevigata* syn. *Crataegus oxyacantha*) predstavljen v *Flora von Deutschland, Österreich und der Schweiz in Wort und Bild für Schule und Haus*, Otto Wilhelm Thomé, 1885.